

94
Jean Dubuffet

Právě v termínu *kulturní* je dobře cítit to zvláštní zabarvení, které dnes slovo kultura má a které tak mocně prorůstá každým zájmem o duševní monumenty, a tím z nich dělá cosi protivného. Degradace slova způsobila i degradaci pojmu, k němuž odkazuje; i ten je ušpiněn, i ten získal nechutné zabarvení, kterého se dá jen těžko zbavit, takže pro většinu lidí převažuje právě toto zabarvení a při vyslovení slova kultura se už nevybavuje její obsah jako takový, ale zabarvení, které na sebe vzalo; takže i samotný pojem kultury nyní označuje tuto špínu místo skutečného obsahu. Obal nahradil věc samotnou.

Z čeho sestává tato špína? Projevuje se zde opět pojem počtu a kvantity. Ten je založen především na prostoduché snaze poznat co největší počet duševních monumentů, poznat jich opravdu mnoho, ba dokonce, což je představa ještě naivnější, poznat je *všechny*, nebo alespoň, bráno z hlediska jejich utřídění, *všechny nejlepší*. Tento sčítací aspekt kultury a její naivní domyšlivost na zevrubné a definitivní soupisy všechno dokonale falšují. Ztráta povědomí o nesmírně rozsáhlém a nesčíslném charakteru světa vyvolává obludné deformace, groteskní ztrátu přirozenosti.

Dus

S uměleckou tvorbou — vzácnou a výjimečnou — a s jejím vynášením na veřejnost se to má asi jako s pustými ostrovy, které jsou atraktivní pro svou divokou opuštěnost, jejíž konec však nastává, jakmile se na nich objeví hordy turistů, vyslané tam cestovními kanceláři. Potom zůstane už jen odpuzující předstíraná divokost a milovníci odlehlých a výjimečných koutů se vydávají hledat další místo, kde by postavili svůj stan.

V literární či umělecké produkci se často setkáváme s úkazy podobajícími se činnosti cestovních kanceláří, specializovaných na organizované cesty za dobrodružstvím, které mají v programu ulovení lva, potápění či pozvání k domorodému náčelníkovi.

Kulturní člověk, kterého chceme mimo kulturní oblast seznámit s *primitivním uměním*, si vždy myslí, že chceme hovořit o výtvorech příslušejících do kulturního dědictví, jako jsou díla van Gogha, celníka Rousseaua nebo surrealistů; ta však mají k primitivnímu umění stejný poměr jako náhražkovitý brak turistické kanceláře k pustému ostrovu.

Západní myšlení je znehodnoceno svou touhou po soudržnosti, svou iluzí soudržnosti. Na jakýkoli